

2024-04-04

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2024-00037

Remiss – Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU 2023:94)

Yttrande till Finansdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 10 till tjänsteskrivelsen daterad den 4 april 2024.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun har fått betänkandet Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU 2023:94) på remiss från Finansdepartementet.

Utredningen har haft i uppdrag att främja försöksverksamheter i kommunsektorn.

Försöken kan till exempel handla om samverkan inom nya områden eller nya sätt att använda teknik. Syftet med utredningen är att öka kommunernas och regionernas kapacitet att hantera de samhällsutmaningar de står inför.

Utredningen har under utredningstiden följt tre försök som inte kräver författningsändring. Utredningen har även haft i uppdrag att lämna förslag på sådana försök som kräver författningsändring. Av de inkomna förslagen har utredningen valt ut fem områden där utredningen antingen föreslår en författningsändring för att möjliggöra försöken eller gör bedömningen att tiden är mogen för ett försök, bland annat genom att en myndighet får ansvara för försöket eller genom att en annan pågående statlig utredning bör överväga att föreslå ett försök.

Utredningen har även fått in förslag som av olika skäl inte har beretts vidare. Ett av dessa förslag gäller kommuner som vill bedriva en försöksverksamhet där de mot ersättning från Arbetsförmedlingen skulle ta över ansvaret för arbetsmarknadstjänster för vissa grupper. Arbetsförmedlingen och kommunsektorn stod enligt kommittén för långt ifrån varandra i synen på vad som juridiskt och praktiskt är möjligt att genomföra som försök. Försöksverksamhetskommittén gjorde därför bedömningen att man inte inom ramen för utredningstiden kunde arbeta fram ett förslag på detta område.

Remissen har behandlats i miljö- och stadsbyggnadsnämnden, nämnden för arbete och försörjning, äldrenämnden och socialnämnden som har beslutat att överlämna

synpunkter på remissen till kommunstyrelsen. Juridik- och kanslistaben har även inhämtat synpunkter från tjänstepersoner inom Nacka vatten och avfall AB och inköpsenheten.

Ärendet

Ärendets beredning

Nacka kommun har fått betänkandet Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU 2023:94) på remiss från Finansdepartementet. Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet senast den 15 april 2024.

Remissen har behandlats i miljö- och stadsbyggnadsnämnden, nämnden för arbete och försörjning, äldrenämnden och socialnämnden som har beslutat att överlämna synpunkter på remissen till kommunstyrelsen. Juridik- och kanslistaben har även inhämtat synpunkter från tjänstepersoner inom Nacka vatten och avfall AB och inköpsenheten.

Utredningens förslag i korthet

Utredningen har haft i uppdrag att främja försöksverksamheter i kommunsektorn. Försöken kan till exempel handla om samverkan inom nya områden eller nya sätt att använda teknik. Syftet med utredningen är att öka kommunernas och regionernas kapacitet att hantera de samhällsutmaningar de står inför.

Utredningen har under utredningstiden följt tre försök som inte kräver författningsändring. Försöken svarar mot några av de samhällsutmaningar som kommunsektorn står inför och syftar till att öka samverkan mellan kommuner eller mellan kommuner och regioner. Försöken handlar ofta om att dra nytta av de fördelar som digitalisering innebär. Försöken är:

1. samverkan för en god och nära vård i Ljungby kommun tillsammans med region Kronoberg,
2. ett ledarprogram i Jönköping län, och
3. en jämlik digital omvandling i kommunerna Sundsvall och Ånge.

Utredningen har även haft i uppdrag att lämna förslag på sådana försök som kräver författningsändring. Av de inkomna förslagen har utredningen valt ut fem områden där utredningen antingen föreslår en författningsändring för att möjliggöra försöken eller gör bedömningen att tiden är mogen för ett försök, bland annat genom att en myndighet får ansvara för försöket eller genom att en annan pågående statlig utredning bör överväga att föreslå ett försök. De fem utvalda områdena är följande:

- **Försöksverksamhet gällande ett statsbidrag till små kommuner**

Utredningen föreslår att en försöksverksamhet gällande riktade statsbidrag ska möjliggöras genom en försökslag. Försöket ska vara inriktat särskilt mot befolkningsmässigt små kommuner. Syftet med försöket ska vara att få mer kunskap om hur staten genom utformningen av sin ekonomiska styrning kan påverka små kommuners kapacitet och förutsättningar att klara sitt uppdrag, samt hur likvärdigheten för invånarna påverkas. Försöksverksamhetskommitténs förslag innebär att 14 små kommuner som anges i försökslagen, får ett statsbidrag för små kommuner, i stället för ett antal riktade statsbidrag, under en försöksperiod om fem år. Det ska inte ställas några särskilda krav på hur statsbidraget för små kommuner ska användas, och utbetalning av det ska ske utan ansökan, rekvisition eller liknande. Statsbidraget för små kommuner ska motsvara det sammanlagda belopp som den enskilda kommunen hade kunnat få av de riktade statsbidragen som ingår i försöket.

- **Försöksverksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet**

Kommuner och regioner delar idag ansvaret för hälso- och sjukvården, där kommuner tar hand om primärvården för vissa grupper, inklusive äldre i särskilda boenden. Diskussioner om att låta kommuner ta över hela den kommunala primärvården, inklusive läkarledd vård, har pågått länge. Utredningen föreslår att samverkansutrymmet mellan kommuner och regioner utökas, speciellt för vård i patienters hem. Det gäller dock inte vård som ska utföras av läkare och vårdens utformning måste följa regelverket för upphandling av tjänster. Deltagande i försöksverksamheten är frivilligt för både kommuner och regioner. Kommuner kan endast åta sig vårdinsatser som deras hälso- och sjukvårdspersonal kan utföra säkert och som inte kräver läkarinsats. Försöket föreslås pågå i fem år och att Socialstyrelsen blir ansvarig för uppföljning och utvärdering av försöket.

- **Försöksverksamheter med kommunal samverkan gällande lantmäteriverksamhet**

Utredningens förslag avseende försöksverksamhet för samverkan mellan kommunala lantmäterimyndigheter är uppdelat i två delar. Den ena delen av förslag till samverkan gäller en tillfällig författningsändring i syfte att möjliggöra avtalssamverkan mellan befintliga kommunala lantmäterimyndigheter. Avtalssamverkan enligt kommunallagen bygger på möjligheten till delegation där ansvaret för ett beslut finns kvar hos den kommun vars uppgift det är, men kommunen uppdrar åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar. Det som idag förhindrar samverkan mellan olika kommuners lantmäterimyndigheter är att beslutsfattandet för en kommunal lantmäterimyndighet i stället är reglerat enligt lag. En förrättningslantmätare måste därför vara anställd hos den myndighet som ärendet hör till för att kunna

fatta beslut vid myndigheten. Den tillfälliga författningsändring som utredningen föreslår går i korthet ut på att möjliggöra avtalssamverkan mellan kommunala lantmäterimyndigheter.

Huvudsyftet är att korta handläggningstider genom att en handläggare på en kommunal lantmäterimyndighet, med för tillfället lägre ärendemängd, tillåts handlägga ärenden och fatta beslut inom en annan lantmäterimyndighets verksamhetsområde. En möjlighet för kommunala lantmäterimyndigheter att likt statliga Lantmäteriet nyttja ärendeutjämning mellan kommuner för att bättre klara toppar och dalar.

Den andra delen av förslaget ger möjlighet till samverkan mellan grannkommuner där endast en av kommunerna har en kommunal lantmäterimyndighet. Handläggare hos den kommun som har en lantmäterimyndighet skulle då tillåtas handlägga lantmäteriförrättningar inom båda kommunerna. Utredningens förslag ställer ett antal krav för att få testa denna form av samverkan. Till exempel ska kommunerna ha ett kommunalförbund eller en kommunöverskridande nämnd. Denna typ av samverkan är i första hand riktad till mindre kommuner som inte själva har kapacitet att bedriva en egen lantmäterimyndighet och redan samverkar inom andra närliggande områden (till exempel bygglov eller plan).

- **Försöksverksamhet med renat råvatten som dricksvatten**

Utredningen föreslår en försöksverksamhet med recirkulerat vatten som dricksvatten. Bakgrunden är framtida klimatförändringar och ökad risk för vattenbrist. Perioder med vattenbrist och torka väntas bli vanligare med de förändringar av klimatet som sker. Stora delar av Sverige har under åren 2016 till 2018, men även 2022, upplevt långa perioder med mycket mindre nederbörd än normalt som har lett till låga vattennivåer i sjöar, vattendrag och grundvattenmagasin. Utredningen har fått ett förslag om försöksverksamhet från Svenskt Vatten och Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp, NSVA, som avser användning av renat gråvatten som råvatten för dricksvatten. Med gråvatten menas vatten från dusch, tvätt och bad. I området Oceanhamnen i Helsingborg har ett nytt avloppssystem anlagts, som består av avloppsrör som möjliggör källsortering av avloppsvattnet vilket är en förutsättning för försöket. I ett konventionellt system blandas gråvattnet med toalettvattnet. Reningen av gråvattnet är tänkt att utföras i testanläggningen RecoLab i Helsingborg. För anläggningen ansvarar NSVA, NSR (Nordvästra Skånes renhållnings AB) och Helsingborgs stad. Utredningen föreslås ge Livsmedelsverket i uppdrag av regeringen att främja försöksverksamhet med recirkulerat redan använt vatten (gråvatten) som råvatten för dricksvatten. I uppdraget ska ingå att analysera behovet av att utfärda tillfälliga föreskrifter för att möjliggöra och underlätta en

sådan försöksverksamhet. Det ska genomföras med beaktande av gällande säkerhets- och kvalitetskrav. Livsmedelsverket ska, om tillfälliga föreskrifter utfärdas, ta ställning till hur länge föreskrifterna ska gälla och därmed hur länge försöket ska kunna pågå. Utredningen lyfter fram vikten av att kunna visa att renat avloppsvatten, om än enbart från bad, tvätt och dusch, kan användas som dricksvatten skulle kunna sänka tröskeln för att använda olika vattenkvaliteter till olika användningsområden, exempelvis till bevattning eller att spola i toaletter. Kan försöket användas av flera kommuner och leverantörer av dricksvatten skulle det öka kommunsektorns kapacitet att säkerställa dricksvatten. Faller försöket väl ut öppnar det för nya råvattenkällor även för andra användningsområden. Försöket skulle också kunna ge ny kunskap om teknikens användbarhet och produktionssäkerhet.

- **Försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottlighet**

Utredningen föreslår ett försök gällande offentlig upphandling eftersom det är ett område där välfärdsbrottlighet förekommer. Ett exempel på en verksamhet dit kriminella söker sig är upphandling av tjänster inom individ- och familjeområdet. Från kommunsektorn ser man ett behov av att på ett snabbare och mer effektivt sätt än i dag kunna få ta del av information om leverantörer för att i ett tidigt skede av upphandlingen kunna utesluta oseriösa leverantörer. Utredningen gör bedömningen att regeringen bör verka för ett samarbete kring detta mellan statliga myndigheter och kommuner och kommunala inköpscentraler. Utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att kartlägga vilka myndigheter som bör ingå i en sådan försöksverksamhet. Därefter förslås myndigheterna inleda ett samarbete med Adda inköpscentral och andra kommunala inköpscentraler för att utreda vilka uppgifter som är relevanta att ha i detta informationsutbyte och hur ett sådant strukturerat informationsutbyte kan gå till. Utifrån den kunskap som försöket ger kan det sedan användas för att ta fram nya uteslutningsgrunder.

Utredningen har även fått in förslag som av olika skäl inte har beretts vidare. Ett av dessa förslag gäller kommuner som vill bedriva en försöksverksamhet där de mot ersättning från Arbetsförmedlingen skulle ta över ansvaret för arbetsmarknadstjänster för vissa grupper. Arbetsförmedlingen och kommunsektorn stod enligt kommittén för långt ifrån varandra i synen på vad som juridiskt och praktiskt är möjligt att genomföra som försök. Försöksverksamhetskommittén gjorde därför bedömningen att man inte inom ramen för utredningstiden kunde arbeta fram ett förslag på detta område.

Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen. Synpunkterna avser utredningens förslag gällande försöksverksamheter med kommunal samverkan gällande lantmåteriverksamhet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedömer att utredningens författningsförslag avseende försöksverksamhet med avtalssamverkan mellan kommunala lantmäterimyndigheter (avsnitt 1.3, 7-10 §§, SOU 2023:94) sammantaget är ett bra förslag med möjlighet att gynna miljö- och stadsbyggnadsnämndens verksamhetsområde positivt. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden delar utredningens uppfattning att försök gällande samverkan mellan kommunala lantmäterimyndigheter skulle ge värdefull ny kunskap i hur samverkan på detta område kan påverka deltagande kommuners kapacitet inom samhällsbyggnadsområdet

Genom möjlighet till samverkan enligt utredningens förslag till försöksverksamhet ges lantmäterimyndigheten i Nacka möjlighet att teckna samverkansavtal med en annan lantmäterimyndighet. Via ett sådant samverkansavtal kan Nackas lantmäterimyndighet ta hjälp av handläggare på en annan lantmäterimyndighet i perioder med hög arbetsbelastning vilket borde leda till kortare handläggningstider.

Förutom handläggning av lantmåteriförrättningar arbetar lantmäterimyndigheten i Nacka även proaktivt genom att delta som sakkunniga inom lantmåteri i plan- och stadsbyggnadsprojekt. En nyckel för att fortsätta bedriva och utveckla lantmåterienhetens proaktiva arbete i planprocessen är att i perioder av lägre ärendeinflöde kunna behålla en robust och kompetent organisation på lantmäterimyndigheten. Föreslagen möjlighet till samverkan med andra kommunala lantmäterimyndigheter bedöms kunna bidra till möjligheten att bibehålla personal genom att förrättningslantmätare i Nacka kan ges möjligheten att handlägga ärenden hos andra lantmäterimyndigheter under perioder av lägre ärendeinflöde inom den egna kommunen.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedömer även att föreslagen samverkan kan bidra till värdefull kompetensöverföring inom ramen för juridiska bedömningar, rättstillämpning och arbetssätt. Vilket kan leda till ökad rättssäkerhet i myndighetens beslut samt utveckling av effektiva arbetssätt och processer.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har även övervägt de nackdelar som kan komma med föreslagen möjlighet till samverkan. En styrka med att ha en egen kommunal lantmäterimyndighet är att handläggare inom myndigheten har en lokalkännedom om förhållanden inom den egna kommunen. Denna lokalkännedom skulle en handläggare som handlägger ärenden inom en annan kommun sakna. En annan viktig aspekt är säkerhetsfrågan, främst kopplat till information som finns inom den egna myndigheten. Dessa nackdelar ser dock miljö- och stadsbyggnadsnämnden kan överbyggas genom dialog och nära samarbete mellan de lantmäterimyndigheter som ingår samverkansavtal.

Synpunkter från nämnden för arbete och försörjning

Nämnden för arbete och försörjning har beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen. Synpunkterna avser framför allt utredningens förslag

gällande försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottslighet men även synpunkter gällande att utredningen inte har tagit fram något förslag inom arbetsmarknadsområdet.

Nämnden för arbete och försörjning är kritisk till att försökskommittén inte tagit fram något förslag inom arbetsmarknadsområdet trots ett flertal förslag från flera av landets kommuner. Vidare anser nämnden för arbete och försörjning att Arbetsförmedlingen bör få tydligare uppdrag att främja försöksverksamhet.

Nacka kommun föreslog redan 2020 för regeringen att kommunen under en tidsbegränsad period skulle få helhetsansvar för både etableringsuppdraget och det arbetsmarknadspolitiska uppdraget riktat mot nyanlända och arbetsökande i Nacka. I ett sådant försök skulle både det strategiska och operativa ansvaret för samtliga arbetsmarknadsinsatser genom kundval delegeras till kommunen.

Incitamentet för Arbetsförmedlingen att leverera effektiv verksamhet är idag lågt. Kommunerna tvingas därför att finansiera försörjningsstöd och ibland arbetsmarknadsinsatser för att täcka upp för den bristande effektiviteten. Därför är det extra beklagligt att arbetsmarknadsområdet inte finns med i kommitténs förslag.

Nämnden för arbete och försörjning vill vidare lyfta att när det gäller arbetsmarknadsområdet bedöms en effektivare arbetsmarknadspolitik innebära att fler föräldrar kommer i arbete vilket i sin tur leder till att fler barn därmed skulle få förbättrade levnadsvillkor. Därför bör försök på arbetsmarknadsområdet där kommunen får ansvar genomföras så snart som möjligt.

Nämnden för arbete och försörjning ställer sig positiv till bedömningen att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att kartlägga vilka myndigheter som ska ingå i en försöksverksamhet. Det är också lämpligt att det är Upphandlingsmyndigheten som håller ihop försöksverksamheten om informationsutbyte och uteslutningsgrunder.

Enligt utredningen ska försöksverksamheten både hitta sätt att möjliggöra informationsdelning mellan parterna som deltar och ta fram nya frivilliga uteslutningsgrunder. Nämnden för arbete och försörjning anser att man bör fokusera på att hitta effektiva sätt att dela information på. Att skapa nya frivilliga uteslutningsgrunder kan varje upphandlande myndighet göra själv utifrån den information som kan delas.

Den stora utmaningen idag är just informationsdelningen mellan myndigheter och att det inte finns något effektivt sätt att söka fram information om enskilda företag. Nämnden för arbete och försörjning anser att alla statliga myndigheter bör ges i uppdrag att ansluta sig till Säker digital kommunikation (SDK) för att skynda på den säkra digitala kommunikationen. Detta skulle ge stora effektivitetsvinster.

De kommunala upphandlande myndigheterna som deltar i försöksverksamheten bör vara av olika storlek sett till framför allt de delarna av organisationen som beställer, genomför och följer upp resultatet av upphandlingar, dvs inte nödvändigtvis antal kommuninvånare. En kommun som kan lägga stora resurser på att genomföra upphandlingar, både sett från beställarroll, genomförande av själva upphandlingen och den efterföljande avtalskontrollen har andra arbetssätt än en mindre kommun där färre resurser ska göra samma arbete. Oavsett storlek har alla samma behov av att hämta in information men det är viktigt att informationsdelningen som försöksverksamheten ska ta fram fungerar oavsett resurserna som kommunerna har.

Det är också viktigt att de kommunala upphandlande myndigheterna som deltar i försöksverksamheten regelbundet genomför egna upphandlingar på området, det vill säga att de inte alltid använder sig av Adda eller andra inköpscentraler. Det är bara genom att genomföra egna upphandlingar på området som en kommun verkligen är insatt i problematiken och kan använda sig av sina egna erfarenheter i tidigare upphandlingar för att försöka hitta en lösning i försöksverksamheten som fungerar i praktiken.

Vid valet av vilka kommunala upphandlade myndigheter som ska delta bör det säkerställas att några av de deltagande kommunerna planerar att genomföra upphandlingar på området under den period som matchar mot försöksverksamhetens testperiod. På så sätt kan man testa om informationsdelningen verkligen fungerar från alla perspektiv, bland annat avseende snabbhet, sekretess och mängden kontroller som ska genomföras under en begränsad tid.

Synpunkter från äldrenämnden

Äldrenämnden har beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen. Synpunkterna avser utredningens förslag gällande försöksverksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet.

I Stockholms län har kommunerna inte hälso- och sjukvårdsansvar i ordinärt boende. Detta innebär att den delen av försöksverksamhet som lagförslaget ger möjlighet till inte är aktuellt för kommunerna i länet.

Kommunerna ansvarar för hälso- och sjukvård motsvarande primärvårdsnivå i särskilda boenden för äldre, på dagverksamhet, bostad med särskild service (SoL och LSS) samt daglig verksamhet (LSS). Lagförslaget innefattar dock inte insatser enligt LSS.

Primärvård är en beteckning på en vårdnivå som ska tillgodose basala behov av hälso- och sjukvård. I lagförslaget föreslås att en kommun och en region får ingå avtal om att kommunen ska tillhandahålla annan hälso- och sjukvård än primärvård, det vill säga hälso- och sjukvård som kräver särskilda medicinska/tekniska resurser eller särskild medicinsk kompetens. Idag har Avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) ett tilläggsuppdrag

att bistå särskilda boenden för äldre samt socialpsykiatriska boenden när det gäller hälso- och sjukvårdsinsatser som kräver särskilda medicinska/tekniska resurser och särskild medicinsk kompetens. Detta innebär att den boende inte behöver lämna hemmet om ett mer krävande vårdbehov uppstår.

Det som kan ses som positivt med Förslag till lag (2024:XX) om försöksverksamhet med avtal om hälso- och sjukvård är att flexibla former av försöksverksamhet och avtalsmöjligheter mellan kommun och region ger kommuner en möjlighet att bättre svara upp mot de ökade medicinska behoven hos personer som bor på särskilda boenden.

Förslaget kan dock innebära att de kommuner som väljer att starta en försöksverksamhet i form av att tillhandahålla en högre vårdnivå än primärvård kommer att stå inför ett behov av att kompetensutveckla sjuksköterskor, men även undersköterskor, att öka bemanningen på boendet och även tillhandahålla andra yrkesgrupper som till exempel fysioterapeuter och/eller arbetsterapeuter med specialistkompetens, vilket innebär ökade kostnader för kommunen och eventuellt rekryteringssvårigheter. Lagförslaget innebär att regionen får, inte ska, lämna ekonomiskt bidrag till kommunen som motiveras av avtalet. Denna skrivning bör ändras till att regionen ska lämna ekonomiskt bidrag.

Synpunkter från socialnämnden

Socialnämnden har beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen. Synpunkterna avser utredningens förslag gällande försöksverksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet.

I Stockholms län har kommunerna inte hälso- och sjukvårdsansvar i ordinärt boende. Detta innebär att den delen av försöksverksamhet som lagförslaget ger möjlighet till inte är aktuellt för kommunerna i länet.

Kommunerna ansvarar för hälso- och sjukvård motsvarande primärvårdsnivå i särskilda boenden för äldre, på dagverksamhet, bostad med särskild service (SoL och LSS) samt daglig verksamhet LSS. Lagförslaget innefattar dock inte insatser enligt LSS.

Primärvård är en beteckning på en vårdnivå som ska tillgodose basala behov av hälso- och sjukvård. I lagförslaget föreslås att en kommun och en region får ingå avtal om att kommunen ska tillhandahålla annan hälso- och sjukvård än primärvård, det vill säga hälso- och sjukvård som kräver särskilda medicinska/tekniska resurser eller särskild medicinsk kompetens. Idag har Avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) ett tilläggsuppdrag att bistå särskilda boenden för äldre samt socialpsykiatriska boenden när det gäller hälso- och sjukvårdsinsatser som kräver särskilda medicinska/tekniska resurser och särskild medicinsk kompetens. Detta innebär att den boende inte behöver lämna hemmet om ett mer krävande vårdbehov uppstår.

Det som kan ses som positivt med Förslag till lag (2024:XX) om försöksverksamhet med avtal om hälso- och sjukvård är att flexibla former av försöksverksamhet och avtalsmöjligheter mellan kommun och region ger kommuner en möjlighet att bättre svara upp på mot de ökade medicinska behoven hos personer som bor på särskilda boenden. Förslaget kan dock innebära att de kommuner som väljer att starta en försöksverksamhet i form av att tillhandahålla en högre vårdnivå än primärvård kommer att stå inför ett behov av att kompetensutveckla sjuksköterskor, men även undersköterskor, öka bemanningen på boendet och även tillhandahålla andra yrkesgrupper som till exempel fysioterapeuter och/eller arbetsterapeut med specialistkompetens, vilket innebär ökade kostnader för kommunen och eventuellt rekryteringsvårigheter. Lagförslaget innebär att regionen får, inte ska, lämna ekonomiskt bidrag till kommunen som motiveras av avtalet. Denna skrivning bör ändras till att regionen ska lämna ekonomiskt bidrag.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning och förslag till yttrande

Juridik- och kanslistaben har inhämtat synpunkter från Nacka vatten och avfall AB samt inköpsenheten. Se deras synpunkter nedan.

Synpunkter från Nacka vatten och avfall AB

Nacka vatten och avfall AB (NVOA) har lämnat synpunkter som avser utredningens förslag gällande försöksverksamhet med renat råvatten som dricksvatten.

NVOA har inga egna anläggningar för vattenproduktion utan köper dricksvatten från Stockholm Vatten och Avfall. Vattentillgången är generellt god med tanke på att råvattnet hämtas från Mälaren som är Sveriges tredje största sjö. Samtidigt utgör Mälaren råvattentäkt för 2,2 miljoner människor i Stockholms län. Den regionala vattenförsörjningsplanen som antogs 2018 och aktualiserades under 2023 lyfter därför fram vikten av att skydda Mälaren och andra skyddsvärda vattentäkter i regionen samt att säkerställa redundansen i vattenförsörjningen, både vattenreningen och distributionen.

Det är inte aktuellt för NVOA att bedriva motsvarande försöksverksamhet som utredningen föreslår mot bakgrund av att det inte finns någon infrastruktur för insamling av gråvatten eller egna vattenverk eller avloppsreningsverk och därmed kunskap om vattenrening. Däremot är NVOA positiva till förslaget med tanke på att brist på dricksvatten är en av de samhällsutmaningar som kommunsektorn står inför, och som riskerar att drabba hela samhället. NVOA är generellt positiv till återanvändning av vatten, exempelvis för bevattning och andra ändamål som inte kräver dricksvattenkvalitet, vilket lyfts fram i NVOA:s Hållbarhetspolicy.

Synpunkter från inköpsenheten

Inköpsenheten har lämnat synpunkter som avser utredningens förslag gällande försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottslighet.

Välfärdsbrottslighet måste motverkas. Inköpsenheten är positivt inställd till att hitta former för att snabbare och mer effektivt än idag få ta del av information om leverantörer för att i ett tidigt skede av upphandlingen kunna utesluta oseriösa leverantörer. Det är dock inte enbart vid en upphandling utan även löpande under avtalsperioden som det är viktigt att kunna få tidiga signaler om statusen på leverantören förändras. Det kan exempelvis vara ändrade ägar- och ledningsförhållanden, skatteskulder m.m.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning

Juridik- och kanslistaben ställer sig övergripande positiv till utredningens samtliga förslag till försök som kräver författningsändring. Juridik- och kanslistaben instämmer dock i nämnden för arbete och försörjnings kritik mot att utredningen inte tagit fram något förslag inom arbetsmarknadsområdet. Juridik- och kanslistaben föreslår att Nacka kommun lämnar synpunkter till Finansdepartementet i enlighet med de synpunkter som lämnats av miljö- och stadsbyggnadsnämnden, nämnden för arbete och försörjning, äldre- och socialnämnden samt synpunkterna från NVOA och inköpsenheten, se bilaga 10.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till lag om försöksverksamhet med avtal om hälso- och sjukvård innebär inga nya åtaganden för kommunen, utan en frivillig möjlighet för kommunen att ta på sig nya uppgifter. Utgångspunkten i utredningen är att kommunen ska få ersättning för dessa uppgifter. Om kommunen skulle ingå avtal med regionen om att ta på sig nya uppgifter, går det dock inte i detta skede att utesluta att det skulle kunna innebära ekonomiska konsekvenser för kommunen då bemanningen kommer att behöva utökas, sjuksköterskor och även andra yrkeskategorier kommer att behöva kompetensutveckling och andra yrkesgrupper kan bli aktuella för att utföra arbete på boenden.

Förslaget gällande försöksverksamheter med kommunal samverkan gällande lantmäteriverksamhet innebär inte heller några nya åligganden för kommunen, utan deltagande i försöksverksamheten är frivillig. Förslaget bedöms inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser för Nacka. Om förslaget går igenom och om Nackas kommunala lantmäterimyndighet skulle delta i försöksverksamheten skulle det kunna bidra till att myndighetens intäkter från förrättningsverksamheten blir stabilare i period av lägre ärendeinflöde.

Även deltagande i förslaget att återanvända avloppsvatten som dricksvatten är frivilligt. Deltagande i förslaget innebär en kostnad för den kommun eller det kommunala bolag som väljer att genomföra försöket. Bedömningen är, enligt ovan, att det inte är aktuellt för NVOA att bedriva den försöksverksamhet som utredningen föreslår mot bakgrund av att det inte finns någon infrastruktur för insamling av gråvatten eller egna vattenverk

eller avloppsreningsverk och därmed kunskap om vattenrening. Förslaget innebär därför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte innebära några konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 4 april 2024

1. Utdrag ur betänkandet - Sammanfattning och författningsförslag
2. Protokollsutdrag från miljö- och stadsbyggnadsnämndens sammanträde den 13 mars 2024.
3. Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden.
4. Protokollsutdrag från nämnden för arbete och försörjnings sammanträde den 26 mars 2024.
5. Synpunkter från nämnden för arbete och försörjning.
6. Protokollsutdrag från äldrenämndens sammanträde den 27 mars 2024.
7. Synpunkter från äldrenämnden.
8. Protokollsutdrag från socialnämndens sammanträde den 26 mars 2024.
9. Synpunkter från socialnämnden.
10. Juridik- och kanslistabens förslag till yttrande

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben